

N:o 55.

Ank. till Riksd. Kansli d. 31 Mars 1868, kl. 1 e. m.

Memorial, i anledning af återremiss å Stats-Utskottets Utlåtande N:o 18, i fråga om upplåtelse till Westerås stad af Kronans dervarande spannmålmagasinstomt jemte dertill hörande utmarkslott.

(I. A.)

Vid behandling af Kongl. Maj:ts till Riksdagen i ämnet aflåtna nådiga Proposition (N:o 19) har Stats-Utskottet tillstyrkt Riksdagen att, med hufvudsakligt bifall till hvad Kongl. Maj:t i ämnet behagat föreslå, medgifva, att ifrågavarande kronomagasinstomt, sedan derå nu varande byggnader äfvensom den till tomten hörande utmarkslott, den sistnämnda med den rätt hvarunder densamma af Kronan innehafves, blifvit för Kronans räkning försålda, må för all framtid öfverlätas till Westerås stad, emot vilkor dels att berörda tomt användes till anläggande derå af en stadsträdgård eller promenadplats för allmänhetens begagnande, men ej till bebyggande, dels ock att staden ej mindre till Kronan med full eganderätt uppläte annat magasin med tillhörande tomt, hvilket, efter föregången syn, befundes vara i fullgodt skick, med för ändamålet tjenligt läge och rymde minst 1,000 tunnor oriad spanmål, än äfven förbunde sig att derutöfver, när deraf behof genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillkännagäfves, kostnadsfritt för Kronan tillhandahålla annan lämplig magasinslokal, inrymmande ungefär den quantitet oriad spanmål, som uti de nuvarande kronomagasinshusen kunde utöfver 1,000 tunnor förvaras eller omkring 1,500 tunnor. Enligt Utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har, på grund af gjorda an-

märkningar, Riksdagens Första Kammare till Utskottet återremitterat berörda Utlåtande, hvilket deremot blifvit af Riksdagens Andra Kammare bifallet. Berörda återremiss synes hafva skett i syftemål att erhålla utredning, huruvida ifrågavarande utmarkslott finge särskildt försäljas. För en sådan utredning har Utskottet ock fått sig tillställd en vid frågans föregående behandling icke tillgänglig tryckt skrift, benämnd: "Särskilda komiterades till Stadsfullmäktige i Westerås år 1863 afgifna Utlåtande om Östra Utmarkens återvinnande till staden och Stadsfullmäktiges beslut, äfvensom underdåniga erinringar afgifna under frågans äldre behandling emot Kongl. Kammar-kollegii Utlåtande år 1845 i samma fråga." Af denna skrift, jemförd med en talares yttrande vid återremissen, synes framgå, att ifrågavarande utmarkslott skulle tillhöra stadens donerade jord, hvilken donation ursprungligen uppkommit på grund af Konung Carl IX:s såsom Rikets Arffurste och Föreståndare aflåtna nådiga Bref af den 14 Februari 1597, hvilket han genom öppet Bref af den 6 Maj 1598 ytterligare bekräftat. I donationsbrevet heter det, att jorden blifvit "efterlåten dem allena, som stadens tunga och rättighet göra, till hjälp och utrymmd." Uti Kongl. Resolutionen den 21 Mars 1775 förklarades, att jorden vore öfverlåten till Borgerskapet och gemene man samt vore en Westerås stad lemnad nådig förläning, som ej kunde eller finge förändra sin krononatur och således ej tålde uti sig någon proprietet. Under den 13 November 1805 beslöto stadens gårdsegare och borgerskap, att utmarken skulle fördelas på alla denna stad tillhöriga skattdragande gårdar och tomter, eller sådana, hvilka höllo väg samt till fullt belopp betalade brandkasse- och prestgårdsbyggnadsavgift, med vilkor, att tomten tillfallande utmarksandel icke finge derifrån afsöndras. I anledning af häröfver förd klagan förklarade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Magistraten uti gemensamt Utslag den 13 Oktober 1845, att, när den omtvistade utmarken egentligen blifvit staden förlänt dem allena, som stadens tunga och rättighet gjorde och äfven till någon del särskildt åt borgerskapet i staden, den på tomterna verkställda fördelningen deraf, såsom stridande mot donationsbrevets innehåll, borde upphävas och ogiltig anses, hvadan stadens borgerskap och öfriga innevånare, som stadens tunga och skyldighet gjorde, egde att ofördröjligen om ett annat användningssätt deraf sig emellan öfverenskomma, för att behörigen fastställas, eller derest de sig derom icke kunde i godo förena, afgörandet deraf till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Magistraten hänskjuta. Af en del husegare anfördes häröfver i underdånighet besvär och uti nådig Resolution den 20 Juni 1848 förklarade Kongl. Maj:t, med upphäfvande af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Magistratens nyssnämnda gemensamma beslut, att, innan frågan om den verkställda fördelningens upphäfvande och utmarkens användande på annat sätt kunde hos vederbörande embetsmyndigheter förekomma till afgörande, verkan af de i besvärshandlingarne uppgifna och åberopade fastbrefven borde af domstol pröfvas. Huruvida sådan pröfning ännu blifvit slutligen verkställd,

eller hvartill en sådan pröfning ledt, upplysa icke handlingarne, men vid återremissen har en talare uppgifvit, att en sådan pröfning skett, och att "domstolen" förklarar, att fastebrefven icke lade något hinder i vägen för jordens återgång till staden enligt donationsbrefven. Huruvida åter detta domslut vunnit laga kraft, om jorden för stadens gemensamma nytta användes eller fortfarande är fördelad, derom saknas all uppgift, men enär Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, då förevarande fråga om upplåtelse af magasin stomten af denna myndighet först behandlades, alternativt tillstyrkt, att vid tomtens upplåtande Kronan tills vidare måtte behålla utmarkslotten, hemtade Utskottet deraf anledning för det antagande, dels att jorden fortfarande vore mellan tomtigarne fördelad, dels att hinder icke mötte för utmarkslottens skiljande från magasin stomten.

Jemte tillkännagifvande att Utskottet, med ledning af tillgängliga handlingar, icke kan åstadkomma någon vidare utredning i ämnet, får Utskottet hemställa,

att Riksdagens Första Kammare behagade i frågan fatta beslut.

Stockholm den 31 Mars 1868.

På Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.